

Knižnice vo svete dezinformácií

Implementácia Európskej legislatívy proti šíreniu dezinformácií na Slovensku a overovanie faktov v knihovníckej praxi

Mgr. Katarína Matušková
Slovenská asociácia knižníc

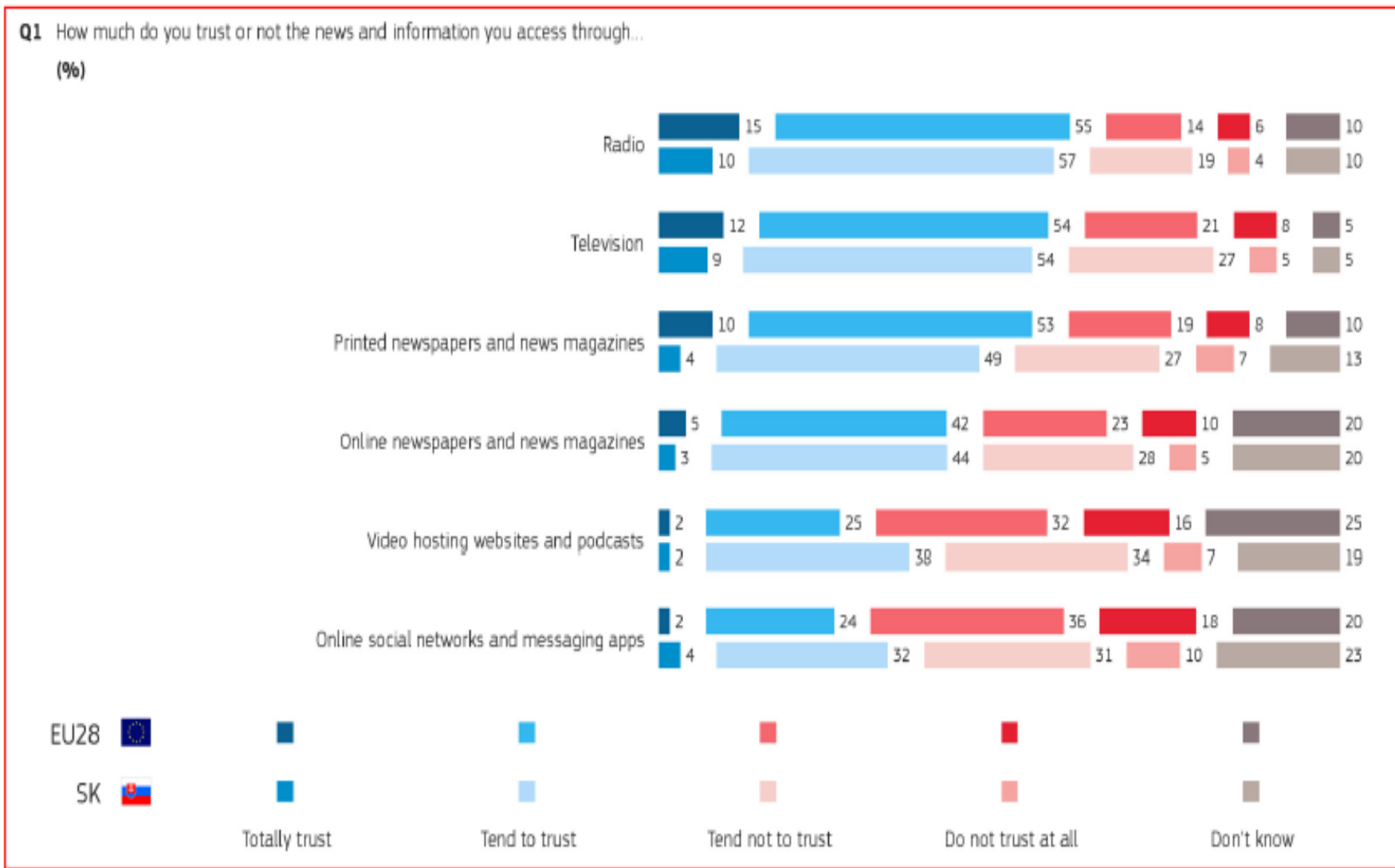
Špeciálna knižnica Oravskej galérie / odborneog@vuczilina.sk
Katedra žurnalistiky KU Ružomberok / katarina.matuskova@edu.ku.sk

Význam problému dezinformácií

- Dezinformácie predstavujú významný problém pre demokracie v Európe.
- Otvorené demokratické spoločnosti sú závislé od informovaných občanov.
- Sociálne médiá a internet zvyšujú objem informácií ale aj šírenie nepravdivých správ.

Východisková pozícia

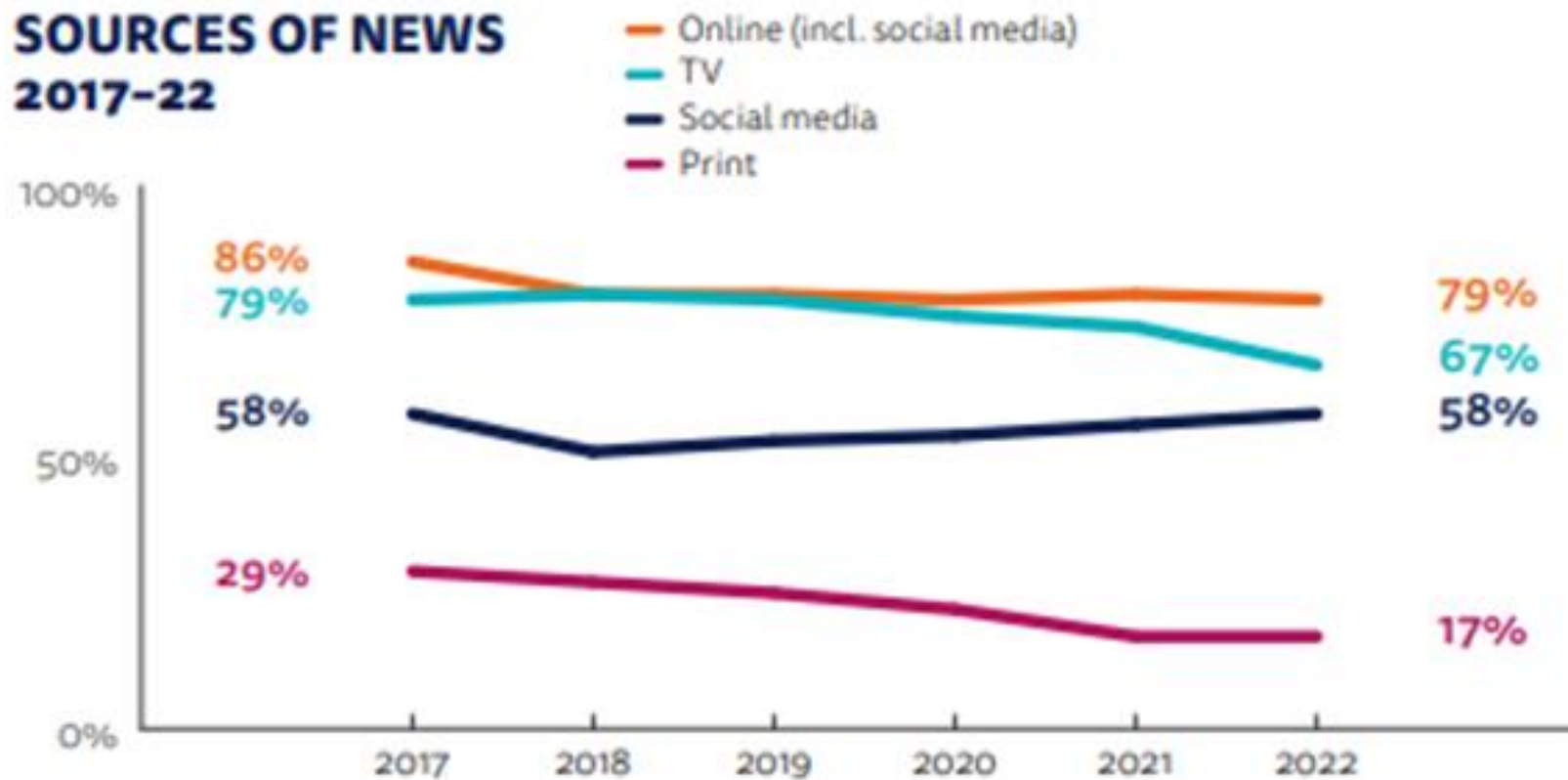
- Výsledky Eurobarometra 2018
- Väčšina Európanov dôveruje tradičným médiám (rádio, televízia, tlač).
- Online zdroje sú menej dôveryhodné
- Viac ako tretina respondentov sa denne stretáva s falošnými správami.

Obrázok 1 Fake news and disinformation Slovakia, s.1. [online] Dostupné na:

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2183>

SOURCES OF NEWS 2017-22

Obrázok 2 Spravodajské zdroje

NEWMAN, Nick – FLETCHER, Richard – ROBERTSON, Craig. T. – EDDY, Kirsten – NIELSEN, Rasmus, K. Reuters Institute Digital News Report 2022, 2022. .[online]. Dostupné na internete: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2022-06/Digital_News-Report_2022.pdf> str. 100-101

Európska legislatíva proti dezinformáciám

- Kódex postupov proti šíreniu dezinformácií (2018) zameraný na transparentnosť reklamy a boj proti falošným účtom.
- Akčný plán proti dezinformáciám (2018) zvýšenie financovania a nástrojov na odhaľovanie dezinformácií.
- Posilnený kódex postupov proti šíreniu dezinformácií (2022)

Názov	Autori	Kategória
+ Cestu R1 uzavreli pre havarijný stav mosta, dôvodom nebolo uskladňovanie zbraní NATO	Demagog.sk	Fact Check, Politika, Spoločnosť
+ Ústavný súd v minulosti konštatoval, že nenarodené dieťa nie je subjektom práva, na ktorý sa vzťahuje základné právo na život	Demagog.sk	Fact Check, Politika, Spoločnosť
+ Policajti odchádzajú v podobných počtoch ako v minulosti, do konca roka sa ich počet môže výrazne zvýšiť	Demagog.sk	Fact Check, Politika, Spoločnosť
+ Európska komisia rieši aj zadĺženie ostatných členských štátov	Demagog.sk	Ekonomia, Fact Check, Politika
+ Slová šéfky ruskej centrálnej banky o systéme bankových prevodov boli chybné interpretované	Robert BARCA / AFP Hongkong / AFP Maďarsko	Ekonomia, Fact Check, Politika
+ Fotografia obetí leteckého nešťastia z brazílskej univerzity zneužitá k dezinformáciám o vakcínach	Marion DAUTRY / Robert BARCA / AFP Belehrad	COVID-19, Fact Check, Spoločnosť, Zdravie
+ Vysvetľujeme podozrenia dezinformačnej scény o založení nového média 360°	Demagog.sk	Fact Check, Spoločnosť
+ Aj malé zvýšenie koncentrácie CO ₂ v atmosfére má zásadný vplyv na klimatickú zmenu. Pod kritickú úroveň sa nedostaneme ešte storočia	Demagog.sk	Fact Check, Veda, Životné prostredie
+ Tvrdenie, že Bill Gates a WHO vyzvali armádu, aby vynucovala očkovanie, je vytrhnuté z kontextu	Robert BARCA / Rob Lever / Ivan FISCHER / AFP USA / AFP Chorvátsko	COVID-19, Fact Check, Spoločnosť, Zdravie
+ Odpovedáme na známe konšpiračné teórie časť 2.	Demagog.sk	Fact Check, Spoločnosť, Technológia, Veda

Showing 1 to 10 of 344 entries

<< < 1 2 3 4 5 ... 35 > >>

Obrázok 3 Archív Central European Digital Media Observatory. Dostupné na: <https://cedmohub.eu/sk/overovanie-faktov/archiv/>

Pokročilé webové vyhľadávanie

Pokročilé vyhľadávanie na Twitteri

Používanie metadát

Reverzné vyhľadávanie obrázkov

Reverzné vyhľadávanie videí

Geolokácia

Obrázok 4 Archív Central European Digital Media Observatory. Dostupné na:

<https://cedmohub.eu/sk/medialna-gramotnost/zdroje-a-tipy/>

Implementácia legislatívy na Slovensku

- Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách
- Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky (2021)
- Akčný plán koordinácie boja proti hybridným hrozbám pre obdobie 2022 až 2024
- Konceptcia strategickej komunikácie Slovenskej republiky (2023)
- Zákon č. 265/2022 Z. z., zákon o vydavateľoch publikácií a o registri v oblasti médií a audiovizie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o publikáciách).
- Zákon o mediálnych službách (č. 264/2022 Z. z) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o mediálnych službách). Taktiež novela Trestného zákona

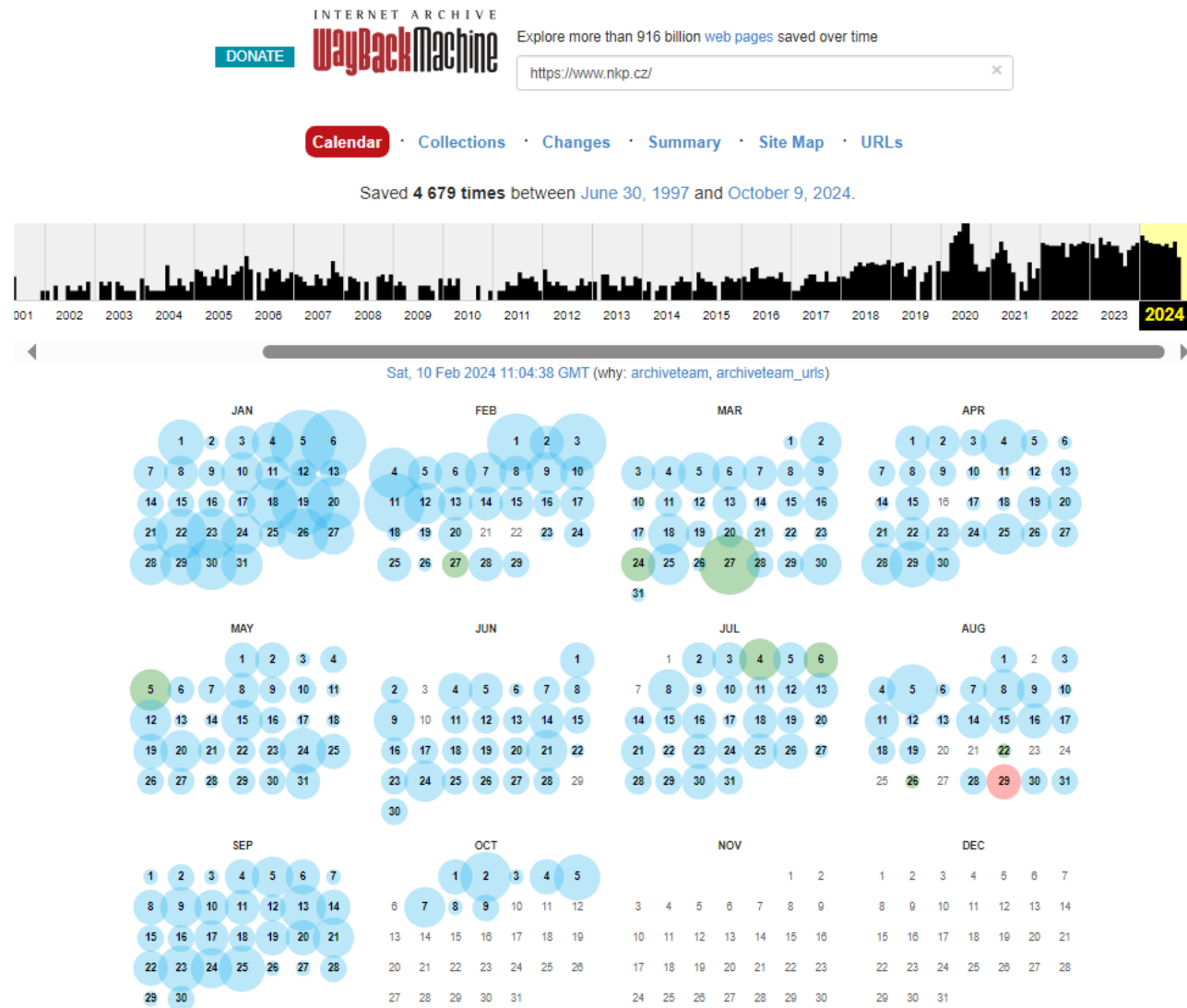
Overovanie faktov v knihovníckej praxi

Aká je úloha informačných špecialistov a knihovníkov v boji proti šíreniu dezinformácií?

Vzdelávanie

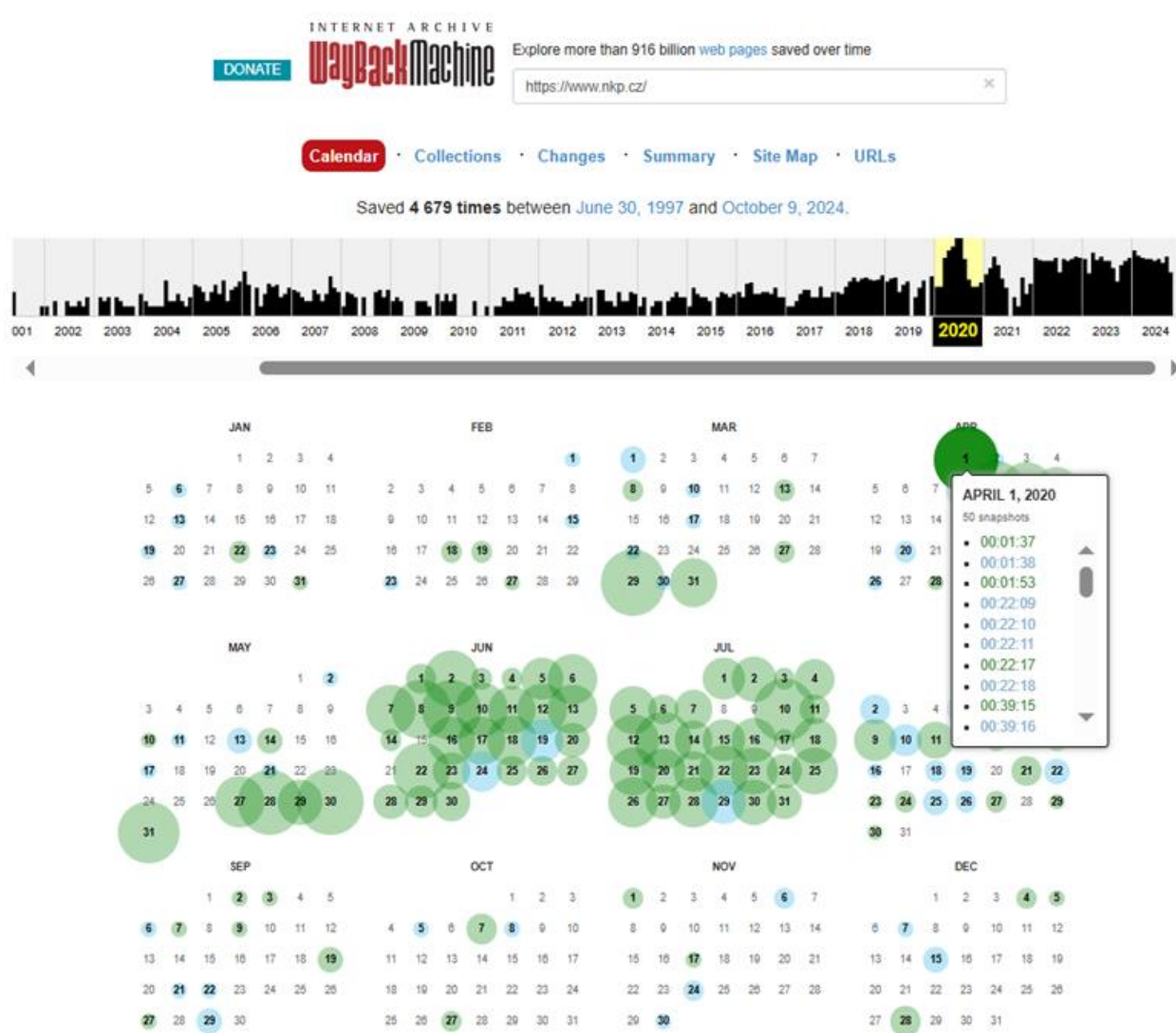
Fact-checking ako koncept

1. Overenie zdroja
2. Informácie o krížových odkazoch
3. Odborná konzultácia
4. Analýza časovej osi
5. Kontextová skúška

Obrázok 5 Snímka mapuje výsledky z webového archívu pri zadaní url adresy nkp.cz Kalendár mapuje koľkokrát a kedy bola stránka mapovaná, rovnako vizualizuje aj časový zber snímok od roku 1997 po súčasnosť

Zdroj: <https://web.archive.org/>

Obrázok 6 Zobrazenie informácií po rozkliknutí konkrétneho dátumu zberu dát. Napr. v apríli 2020 bola stránka Národní knihovny zmapovaná 50 krát, počas mapovania bolo vytvorených 50 snímok tzv. „snapshots“, ktoré dokladajú obsah stránky v konkrétnom čase.
Zdroj: <https://web.archive.org/>

Digitálny kompetenčný rámec – DigComp 2.2

Obrázok 7 Digitálny kompetenčný rámec

Zdroj: European Commission's Joint Research Centre. DigComp Framework [online]. Dostupné na: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/digcomp/digcomp-framework_en

Európsky prístup k boju proti dezinformáciám-hlavné zásady a ciele

- Zlepšiť **transparentnosť** pôvodu informácií.
- Podporovať **rôznorodosť** informácií a **kritické myslenie**.
- Zvýšiť **dôveryhodnosť** zdrojov a posilniť **mediálnu gramotnosť**.
- Podporovať **spoluprácu** medzi inštitúciami, platformami, inzerentmi a médiami.

Ďakujem za pozornosť!

